

第二章

猪纹钵

顾苏宁

钵，作为一种盛食器，与人们的日常生活密切相关。这件猪纹钵是1973年在浙江余姚县河姆渡遗址出土的，由夹炭黑陶制成，整体呈长方形，四角弧圆，平底。高11.6厘米，长21.2厘米，宽17.2厘米。两长壁表面以写实手法各线刻一猪纹，形态逼真。画面上猪四足蹒跚而行，头前伸低垂，目圆睁，似在寻觅食物。腹部微鼓，鬃毛簇立，短尾下卷，猪身刻饰圆圈纹和叶纹，将猪身鬃毛作艺术化的处理，反映了河姆渡人艺术构思的奇巧和审美情趣的淳朴。猪的造型还表明河姆渡人的绘画技巧已相当熟练，笔法简练，不仅猪的形象毕肖，而且神韵天真，从体态看，可能还是一头幼猪。这件猪纹钵为研究河姆渡文化的陶器制作，提供了实物资料。更可贵的是让我们具体看到了七千年前，河姆渡人饲养的猪的模样。

河姆渡文化是目前长江下游已发现的年代最早的一种原始文化，据碳十四测定，年代距今 6960 ± 140 年(树轮校正)。河姆渡文化的陶器制作还处于较为原始的手制阶段。主要特点是陶质比较单一，绝大部分为夹炭黑陶，烧成温度低，胎质疏松，而且器壁较粗厚。这些特点，均在猪纹钵上

有所反映。根据考古材料，我国在新石器时期就已经饲养家禽家畜，在河姆渡遗址中发现有猪、狗、水牛等动物骨骼，说明当时的家畜饲养已有发展。河姆渡遗址中还出土有一只陶猪，与现代家猪的体态十分相似，为我们了解原始家畜提供了形象资料。从河姆渡遗址出土的猪骨观察，多为小猪，可能是由于食物不足，生活所需，不等猪长大就宰了。在河姆渡遗址出土的一件陶盆上，还刻画着稻穗猪纹图案，大体是家畜饲养依附于农业的一种反映。在当时，猪已是人们食物的一个重要来源。因此，人工饲养的猪数量已不少。如在新石器时代晚期的一些墓葬中，经常发现有以猪头或猪下颚骨随葬的现象。山东大汶口遗址墓地130多座墓葬，三分之一墓随葬有猪头或猪下颚骨，少则一二个，多者有十四个猪头，足以显示猪在人们日常生活中的重要地位。

将猪纹刻于日常实用的食器上，说明在七千多年的新石器时代，饲养家畜已取得丰硕成果。而用猪纹作为陶器装饰最早见于河姆渡文化。猪纹钵也就成为长江下游新石器时代文物的珍品。

猪纹钵现藏于浙江省博物馆。

题解

猪纹钵是新石器时代人类常用的食器。它在1973年发现于浙江余姚县河姆渡遗址。它是夹炭黑陶制成，整体呈长方形、四角弧圆、平底、高11.6厘米、长21.2厘米、宽17.2厘米，两长壁表面都画有猪纹，据碳十四测定，年代距今有6960年±140年。

它的发现足以说明新石器时代，人们饲养家畜已取得丰硕成果。

生词解释

生词	拼音	释泰
钵	bō	ชาม บาตร
盛食器	chéngshíqì	ภาชนะใส่อาหาร
整体	zhěngtǐ	ตลอดทั้งอัน ทั้งหมด
长方形	chángfāngxíng	รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
弧圆	hūyuán	งอโค้งมน
平底	píngdǐ	พื้นเรียบ ก้นภาชนะเรียบแบน
厘米	límǐ	เซนติเมตร
宽	kuān	กว้าง
前伸	qiánshēn	ยื่นออกไป
低垂	dīchuí	ก้มลง ย้อยต่ำลง
寻觅	xúnmì	มองหา
鬃毛	zōngmáo	ขน
矗立	chùlì	ตั้งชันขึ้น
下卷	xiàjuǎn	โค้งงอลง
刻饰	kèshì	สลักเป็นลวดลายประดับ
处理	chùlǐ	จัดการ
反映	fǎngyìng	สะท้อน
奇巧	jìqiǎo	เทคนิคแปลก
淳朴	chúnpǔ	เรียบง่าย
造型	zàoxíng	ทำเป็นรูปแบบ
毕肖	pìxiào	เหมือนกันหมด
天真	tiānzhēn	ไร้เดียงสา
幼猪	yòuzhū	ลูกหมู
模样	móyàng	แบบอย่าง
阶段	jiēduàn	ขั้น หรือระดับ

特点	tèdiǎn	ลักษณะพิเศษ
陶质	táozhì	เนื้อดินของเครื่องปั้นดินเผา
饲养	sìyǎng	เลี้ยงดูหรือให้อาหาร
发现	fāxiàn	ค้นพบ
骨骼	gǔgé	โครงกระดูก
十分相似	shífēnxiāngsì	คล้ายคลึงกันมาก
观察	guānchá	ตรวจตรา ตรวจดู
稻穗	dǎosui	รวงข้าว
食器	shíqì	ภาชนะใส่อาหาร
珍品	zhēnpǐn	ของมีค่า

艺术考古词汇

猪纹钵	=	ชามลายหมู
一种食器	=	ภาชนะใส่อาหารชนิดหนึ่ง
与.....密切相关	=	มีความสัมพันธ์กับ.....อย่างใกล้ชิด
夹炭黑陶制成	=	เครื่องปั้นดินเผาทำจากดินสีเทาดำ
整体呈长方形	=	เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทั้งอัน
四角弧圆	=	มุมทั้งสี่มน
两长壁表面	=	ผิวภาชนะของส่วนยาวสองด้าน
写实手法	=	วิธีการเขียนตามความเป็นจริง
形态逼真	=	ลักษณะท่าทางเหมือนจริง
四足踟蹰而行	=	สี่เท้าก้าวเดินด้วยท่าทางตัวม ๆ เคี้ยว ๆ
头前伸低垂	=	หัวยื่นไปข้างหน้าก้มต่ำลง
似在寻觅食物	=	ราวกับว่ากำลังมองหาอาหาร
腹部微鼓	=	ส่วนท้องยื่นออกมาเล็กน้อย
鬃毛簇立	=	เส้นขนแข็งบนคอชี้ชันขึ้น
短尾下卷	=	หางสั้นม้วนห้อยลง

猪身刻饰圆圈纹和叶纹	=	ที่ตัวหมูประดับด้วยการสลักเป็นลายใบไม้ และลายวงกลมประดับ
将猪身鬃毛作艺术化	=	ขนแข็งบนคอทำเป็นลายศิลปะ
艺术构思的奇巧	=	ความแปลกใหม่ทางด้านศิลปะ
审美情趣的淳朴	=	นิยมความเรียบง่าย
绘画技巧熟练	=	มีความชำนาญทางเทคนิคในการวาดภาพ
笔法简练	=	เขียนแบบง่าย ๆ ด้วยพู่กัน
形象笔肖	=	รูปแบบเหมือนกันหมด
神韵天真	=	มีชีวิตชีวาไร้เดียงสา
提供了实物资料	=	ช่วยให้ข้อมูลที่เป็นของจริง
原始文化	=	วัฒนธรรมดั้งเดิม
碳十四测定	=	ตรวจสอบด้วยเครื่องคาร์บอน 14
年代距今	=	อายุห่างจากปัจจุบัน
手制阶段	=	ขั้นตอนทำด้วยมือ
陶质单一	=	เนื้อดินบริสุทธิ์
烧成温度低	=	เผาด้วยอุณหภูมิต่ำ
胎质疏松	=	เนื้อดินขึ้นรูปภาชนะค่อนข้างร่วน
器壁较粗厚	=	ผิวภาชนะค่อนข้างหนา
均在.....有所反映	=	ล้วนมีผลสะท้อนที่.....
根据考古材料	=	อ้างจากข้อมูลทางโบราณคดี
饲养家禽家畜	=	เลี้ยงสัตว์ปีกสัตว์บ้าน
动物骨骼	=	โครงกระดูกสัตว์
已有发展	=	อยู่ในขั้นที่พัฒนาแล้ว
与现代家猪的体态十分相似	=	เหมือนรูปร่างท่าทางของหมูบ้านในสมัย ปัจจุบันมากเหลือเกิน
形象资料	=	ข้อมูลที่เป็นรูปภาพ
家禽饲养依附于农业	=	เลี้ยงสัตว์เลี้ยงควบคู่ไปกับการทำนา
猪下鄂骨	=	ส่วนกระดูกใต้คางของหมู

足以显示猪在人们生活中的重要地位	=	เพียงพอต่อการแสดงให้เห็นว่าหมูเป็นสัตว์ เลี้ยงดูมีความสำคัญมากเพียงใดในชีวิตความเป็น อยู่ของมนุษย์สมัยนั้น
取得丰硕成果	=	ได้รับผลสำเร็จอย่างเต็มเปี่ยม
..... 现藏于.....	=	ปัจจุบันเก็บไว้ที่.....

问答题

1. 猪纹钵是在哪年，什么地方发现的？
2. 猪纹钵的造型是怎么样子的？
3. 它显示什么时代人类的生活方式？
4. 新石器时代人们的生活是怎么样子的？

练习

1) 依照例子造新词汇。

1. 日常生活—原始生活—_____
2. 蹒跚而行—慢慢而行—_____
3. 艺术化—人格化—_____
4. 艺术构思—文章构思—_____
5. 食物资料—形象资料—_____
6. 原始文化—史前文化—_____
7. 食物不足—衣物不足—_____

8. 生活所需—日常所需—_____

9. 丰硕成果—研究成果—_____

2) 依照例子造新词汇。

1. 相关—相似—相同—_____

2. 制成—制造—制度—_____

3. 手法—手段—手续—_____

4. 寻觅—寻找—寻常—_____

5. 处理—处处—处分—_____

6. 反映—反悔—反面—_____

7. 构思—构图—构造—_____

8. 技巧—技术—技能—_____

9. 资料—资金—资本—_____

10. 模样—模型—模仿—_____

11. 陶质—陶器—陶坯—_____

12. 饲养—饲料—饲喂—_____

13. 体态—体质—体形—_____

14. 食物—餐饮—食品—_____

15. 图象—图画—图案—_____

16. 随葬—随和—随意—_____

17. 珍品—珍贵—珍惜—_____

艺术考古知识

新石器时代

新石器时代是人类采用磨制石器为标志的阶段。这时的人类已能够生产农业、畜牧业，同时也发明了彩陶和纺织。他们有永久性的定居生活。在他们的日常生活中他们有种植米稻、粟、黍及饲养猪狗和鸡。这时的磨制石器已发达而陶器仍在于原始性的阶段。新石器时代最有名的文化有仰韶文化、龙山文化、河姆渡文化。

仰韶文化

仰韶文化是黄河中游地区的新石器文化，发现于河南省绳池县仰韶村。初取名为“彩陶文化”后改为“仰韶文化”其文化的物件除了分布在中原地区以外还是於长城沿线及河套地带。按碳14所测定这些地方的物件年代大约在公元前5000~前3000年。大体分布在半坡、史家、庙底沟、西王村、秦王寨、后冈、大司空村、下元岗等八个类型。这时居民从事农业、种植、在汉水流域遗址发现稻谷痕迹。狩猎工具有骨角、石质。陶器多用泥条盘筑法。这时的陶器除了彩陶还有动物、人物塑像。

大汶口文化

大汶口文化发展于黄河下游，分布在山东及江苏省淮北地区。其文化可分为早、中晚三期。按碳14所测定大约在公元前4300~前2500年。居民多以农业为主，家禽饲养业也发达，禽种有猪、狗、牛、羊。早期陶器用手制，中期开始用小件轮制器物。晚期采用快轮。这时的陶器的类型也很多，典型有鼎、豆、壶、背壶、鬲、盂、高柄杯等。他们采用坩埚土制造白陶。烧成后的质地坚硬，色泽明丽，还有工艺水平很

高的精微薄胎磨光黑陶。这时的玉石装饰品盛行，雕玉和制骨工艺精美。

河姆渡文化

河姆渡文化发现于长江下游地区。由于最近在浙江省余姚市河姆渡遗址发现文化物件，所以取名河姆渡文化。主要分布地区在杭州湾南岸宁绍平原。其文化可以分为早晚两期。按碳14的测定以及经过校正其年代，约在公元前5000~前3000年。村落的居民种植稻谷。它是目前存下来最古老的人工栽培稻实物之一。农具主要是用鹿或牛肩胛骨制成的骨耜、穿孔石斧、双孔石刀和舂米木杵等。家畜有猪、狗和水牛。其文化多产黑陶。早期制陶工艺还在原始的阶段，所以胎质粗厚疏松。晚期出现慢轮修整。骨器也多用手制很盛，使用广泛。雕刻手工精微。最为特别的是漆器，是中国已知最早。

艺术考古欣赏

从这件出土的猪纹钵，我们仔细的欣赏它的花纹，让我们了解到中国浙江省余姚县河姆渡人非常有艺术天才把猪的形象刻饰得非常逼真。

当我们深入研究一件考古艺术。我们还可以体会稻当时人们日常生活之重要地位。一件出土的艺术品，除了供我们欣赏它的艺术之美，要研究出①年代②用途③当时人的生活④进而知道当时的社会情况。

请你说说看从本文中你得到了些什么？

บทแปลบทที่ 2
ขามลายู
ภูษนิง

ขาม หรือ บาตร คือภาชนะใส่อาหารชนิดหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของคน ขามลายูใบนี้เป็นขามที่ขุดค้นได้จากทราวโบราณสถานที่เหอหมู่ตู้อำเภอฮี้หยาว มณฑลเจ้อเจียงในปี ค.ศ. 1973 เป็นขามดินเผาสีดำ ขามทั้งใบเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ปลายมนทั้ง 4 มุม พื้นเรียบ สูง 11.6 เซนติเมตร ยาว 21.2 เซนติเมตร กว้าง 17.2 เซนติเมตร ผิวภาชนะด้านนอกสองข้างส่วนยาวมีลายตัวหมูลึกเป็นลายเส้นด้วยมือ ตัวหมูมีหน้าตาคล้ายของจริงมาก ในรูปสลักเท้าทั้งสี่ของมันกำลังเดินด้วยมือ ศรีษะก้มต่ำเล็กน้อย ดวงตากลมโต รวากับว่ากำลังมองหาของกิน ส่วนท้องโค้งออกมาเล็กน้อย ขนที่สั้นหลังชี้ขึ้น หางสั้นน้อยม้วนตกลงมา ที่ตัวหมูลึกด้วยลวดลายเป็นลายวงกลมและลายใบไม้ ซึ่งเป็นการใช้ขามลายูทำให้เกิดความงามทางด้านศิลปะซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคิดเกี่ยวกับการนิยมนความงามและความสวยที่แปลกและเรียบง่ายของชาวเหอหมู่ตู้ จากรูปแบบของตัวหมูยังสามารถแสดงให้เห็นถึงฝีมือในการวาดภาพที่ชำนาญของชาวเหอหมู่ตู้ด้วย การใช้ปูนเป็นไปอย่างคล่องแคล่วและชำนาญ ทั้งนี้ไม่เพียงแต่รูปหมูจะคล้ายของจริง ทั้งท่าทางที่แสดงออกก็ดูไร้เดียงสา จากลักษณะท่าทางที่เห็นคงเป็นลูกหมู รูปหมูที่ขามใบนี้เป็นข้อมูลของจริงเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาของวัฒนธรรมเหอหมู่ตู้ แต่ที่มีค่ามากกว่านั้นคือทำให้พวกเราเห็นว่า เมื่อเจ็ดพันปีมาแล้วนั้น ชาวเหอหมู่ตู้รู้จักเลี้ยงหมูและรู้จักรูปร่างท่าทางของหมูอย่างดี

วัฒนธรรมเหอหมู่ตู้ คือแหล่งที่ค้นพบวัฒนธรรมดั้งเดิมแบบหนึ่งที่มีอายุเก่าที่สุดของลุ่มแม่น้ำฉางเจียง (แยงซีเกียง) ตอนปลาย ในปัจจุบันจากการตรวจสอบด้วยเครื่องมือคาร์บอน 14 แล้ว วัฒนธรรมนี้มีอายุห่างจากปัจจุบัน 6960±140 ปี (พู่ตุนเป็นผู้ตรวจสอบ) การทำเครื่องปั้นดินเผาของวัฒนธรรมเหอหมู่ตู้ยังจัดว่าอยู่ในขั้นตอนที่ทำด้วยมือที่มีความเก่าแก่โบราณมาก ลักษณะพิเศษที่สำคัญคือเนื้อดินเผาค่อนข้างบริสุทธิ์ส่วนใหญ่เป็นดินเผาที่ประกอบด้วยสีดำถ่าน ใช้อุณหภูมิในการเผาต่ำ เนื้อดินที่นำมาเผาไม่ผ่านการขึ้นรูปด้วยโครงที่หนาและหยาบ ลักษณะพิเศษดังกล่าวส่วนพบในขามลายูใบนี้ จากหลักฐานทางโบราณคดี ผู้คนสมัยหินใหม่ของจีน รู้จักการเลี้ยงสัตว์บ้านแล้ว ที่แหล่งโบราณสถานเหอหมู่ตู้ได้พบโครงกระดูกสัตว์ หมู สุนัข ควาย เป็นต้น จากการที่ขุดพบนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในสมัยนั้นมีการเลี้ยงสัตว์บ้านแล้ว ที่แหล่งโบราณสถานเหอหมู่ตู้ยังได้พบหมูดินเผาตัวหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะท่าทางเหมือนหมูที่เลี้ยงในบ้านในยุคปัจจุบันนี้มาก ทำให้เราได้ข้อมูลและเข้าใจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงในสมัยโบราณได้เป็นอย่างดี จากการตรวจสอบโครงกระดูกหมูที่ค้นพบที่เหอหมู่ตู้นี้มักจะเป็นลูกหมูเป็นส่วนใหญ่ อาจจะเป็นไปได้ว่าเนื่องจากอาหารการกินไม่เพียงพอสำหรับชีวิตความเป็นอยู่ จึงมิได้รอให้หมูโตเต็มที่ก็ฆ่าเสียแล้ว จาก

ขามดินเผาชิ้นหนึ่งที่ขุดค้นพบที่โบราณสถานเหอหมู่ตุนั้น มีการสลักและวาดลายวงข้าวและรูปหมู คงจะเป็นการสะท้อนให้เห็นว่ามีการเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปกับการทำกสิกรรม ในสมัยนั้น หมูกงเป็นอาหารที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง ดังนั้น หมูที่เลี้ยงไว้เป็นสัตว์เลี้ยงจึงมีจำนวนมาก ดังเช่นที่หลุมศพบางแห่งของคนสมัยหินใหม่ตอนปลาย มักจะปรากฏโครงกระดูกส่วนหัวและส่วนซากกระดูกของหมูถูกฝังอยู่ด้วย ดังเช่นที่สุสานของวัฒนธรรม

ธรรมต้าเหวินโค่ว 130 กว่าแห่ง จะมีหนึ่งในสามส่วนของสุสานที่ได้พบโครงกระดูกส่วนหัวและส่วนซากกระดูกของหมู ที่นับว่าพบจำนวนมาก คือ 1 หรือ 2 โครงถ้ามากก็มีถึง 14 โครง ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสมัยนั้นมีการเลี้ยงหมูมากเพียงใด

การใช้ลายหมูสลักลงภาชนะสำหรับใส่อาหารนั้นแสดงว่ากว่า 7000 ปี ของสมัยหินใหม่นั้น การเลี้ยงสัตว์ในบ้านคงทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และการใช้ลายหมูเป็นลายประดับเครื่องปั้นดินเผาที่พบเห็นแก่สุดก็คือที่วัฒนธรรมเหอหมู่ ดังนั้นขามลายหมูใบนี้จึงได้กลายเป็นโบราณวัตถุสมัยหินใหม่ที่มีค่ามหาศาลที่พบทางตอนปลายของแม่น้ำฉางเจียง

ขามลายหมูใบนี้ปัจจุบันเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานที่มณฑลเจ้อเจียง

